

ISZÁNTÓ

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA
Stadthivatalban átvéve.
Egy évre ..... 10 k.
Félévre ..... 5 k.
Három hónapra ..... 3 k.
Egy hónapra ..... 1 k.
Egyes szám ára 5 fillér.

Megjelenik minden nap, ahéttől az
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XII. évfolyam 54. szám.

Nagyvárad

Kedd, 1916 március 7.

Hirlapi előcsatározások Romániában.

Crainiceanu tábornok „meggyőződése”.

Bukarest, március 6. Az „Universul” című bukaresti lap jelenlegi politikai igazgatója Crainiceanu tábornok 1899-ben megjelent röpiratban, melynek címe „Románia semlegessége”, élesen kikel az oroszbarátság ellen, mely Románia semlegességét veszélyezteti. Az egész munka vezérgondolata ebben a mondatban csúszosodik ki: Romániát csakis Oroszország felől fenyegeti veszedelem!

Crainiceanu röpiratában ezeket írja:

Az oroszok minden nehézség nélkül fognak a Dobrudzsába benyomulni, sőt ha épen akarják könnyen megszállhatják Moldovát is. Ez pedig minden bizonnyal megtörténik, hogy ha nem áll velük szemben elégséges katonánk és erődítmény.

Ha ellenben hadseregünk, Foksaniban, Galacón és Harsován vagy Csernovodánál, vagy Konstanzánál, vagy pedig Babadagnál erődítményeink lesznek, melyek egyrészt a Kárpátok, másrészt pedig a Fekete tengerre támaszkodó bázissal bírnak, akkor Oroszországnak nem lesz könnyű helyzete, erről meggyőzhet minket egy a térképre vetett pillantás.

Ily feltételek mellett könnyen megtörténhetik, hogy egy a moldvai Kárpátokon át Erdélyből jövő osztrák-magyar hadsereg, mely a mi hadseregünkkel együtt működik, az oroszok operációs vonalát levágja.

Azokról, akik Romániában más nézetet vannak, maliciával ezeket írja Crainiceanu: „Romániában az ég elli bünt követ el az, aki igaz hazafini kötelességét akarja teljesíteni, aki hazáját jobban szereti, mint önmagát és népszerűségét.”

Igy irt és gondolkozott Crainiceanu tábornok 1899-ben. És ma? Ma becsületes meggyőződését szegreakasztva, a guruló rubel szolgálatába állott s Oroszország mellett agitál. Amíg ilyen politikusok ütik az antant vásári dobját Romániában, addig a következtetésnek, elvűségnek és igazi hazafiságnak apostolai azok, akik az orosz veszedelem ellen küzdenek.

Románia és az entente.

Rakovski leleplezése az Avantiban.

Rakovski román szocialista a következőket írta az Avant egyik számába Romániáról:

A sajtó vitatkozik Románia magatartásáról. Semleges marad e, vagy belép a háboruba? És ha belép, melyik oldalon fognak harcolni hadai?

En, aki ismerem országom helyzetét, mondhatom, hogy mi mindvégig semlegesek maradunk.

Az bizonyos, hogy kormányunknak vannak bizonyos óhajtsái országunk területének megnagyobbítása tekintetében.

Ha Románia mindeddig nem lépett be a háboruba, ez bizony nem azért történt, mintha kormányunk nem akart volna, hanem akaratától független motívumok miatt. A belépés elmaradásának két rendbeli okai vannak: politikaiak és militárisak.

Az 1913 ik évi háboru után a mi külpolitikánk határozottan az entente felé hajolt.

A jelenlegi román nacionalista mozgalmak vezére, Filipescu már akkor kijelentette: „Oroszország egészen bátran elviheti két hadtestét Besszarábia és Románia határáról.” Ez még azt is jelentette, hogy Romániának a központi hatalmakkal kötött szövetségi szerződése erkölcsileg el lett árulva.

Tény tehát, hogy a jelen háboru kezdetén már a román politika az entente felé hajolt. Románia tehát — nem beszélve Károly király ellenzékéről, amely határozottan a központi hatalmakkhoz hajolt — a háboru elejétől kezdve mindannyiszor az entente és Oroszország mellé akart állani, valahányszor nem volt általános meggyőződés, hogy a németek véglegesen győzni fognak.

A marnei csata és Lemberg eleste után, amikor az orosz seregek leereszkedtek a Kárpátokig, elérte Romániában csuespontját interventista izgatás. A kormány és a rusz szofil ellenzék egyaránt a háboru akarták. És miközben az ellenzék szisztématikus propagandával, (amely ellen csak a szocialisták küzdöttek), a közvéleményt gyurta,

addig a kormány a szállítókkal szerződéseket kötött és egészségügyi szekereket és lőszert keresett, mert ezek nálunk hiányoztak.

Es éppen ezért nem lépett akcióba Románia. Elsősorban nem volt biztosítva a lőszere. Az entente-nak magának sem volt elég, tehát nem adhatott Romániának. A központi hatalmak pedig megsejítették magatartását és nem adtak neki, pedig nekik volt.

A második, diplomáciai ok volt a be nem avatkozásra, hogy Oroszország megtagadta Románia területi épségének helyreállítását (?) Kormányunk kérte: a Kárpátok és a Tisza közötti egész magyar területet, Bukovina nagyobb részét, beleértve Csernovicot is és a temesvári bán-ság legnagyobb részét és Erdélynek magyarok által lakott északi részét. Végül már le akart mondani Románia a bán-ságról Szerbia javára, mely azt szintén követelte. Oroszország evidens kívánsága az volt, hogy leszálljon a Kárpátok déli lejtőjén és minél inkább megközelítse a jövőbeni Nagy-Szerbiát.

En azonban azt hiszem, hogy az igazi ok, amiért Románia nem csatlakozott az entente hoz, abban állott, hogy Oroszország csak másodsorban tárgyalt Romániával és inkább szerette volna szárnyára venni Bulgáriát, míg Anglia s Franciaország inkább Olaszország megnyerésén dolgoztak. (Cenzura.)

Az orosz frontnak Dunajecnél és Gorlicénél való áttörése után Oroszország mindent megadott volna, amit a román kormány kért, de ebben az időben már a legtűzebb román ruszofilek sem akartak belépni a háboruba. A veszély nagyon is evidens és tulságosan nagy volt. Ettől az időtől fogva a román interventisták egész tevékenysége inkább „bluff” volt, mint komolyan számbavehető agitáció.

„De — kérdezhetnék — ki van-e zárva, hogy Románia belépjen a háboruba Németország pártján — Oroszország ellen?”

Ez a dolog nincs teljesen kizárva. Az a tény, hogy a háboru a magyarok és a németek oldalán nem éppen olyan szimpatikus Romániában, nem jelent többet, minthogy

Innen kezdve a cikk többi részét az olasz cenzura törölte.

Tavaszi divat újdonságok megérkeztek!

Női ruha és costum kelmék, selymek, delain és cartonok nagy választékban. Gyönyörű selyem, creppdeschin és etamin Blousok. Selyem alsó szoknyák, gyermek ruhácskák és kabátok. Rűsch újdonságok. Keztyűk harisnyák. Váznak, fehérneműk. Gummi-köpeny. Tekintettel a még kedvező beszerzésre méltányos és szolid szabott árak!

Első rendű női szabóság, méret utáni rendelésekre.

Czillér Imre

nagyáruházában

Szent László-tér

A Biharmegyei Takarékpénztár közgyűlése.

A Biharmegyei Takarékpénztár vasárnap délelőtt tartotta évi közgyűlését.

A megjelent részvényesek elismeréssel és köszönettel fogadták az elmúlt évről szóló beszámolót, amely fényes bizonyítja, hogy a nehéz idők átélte régi pénzügyi intézet olyan vezető kezében van Havas Mór kir. tanácsos, vezérigazgatónál, amely nemcsak a régi bajoktól menti meg az intézetet, hanem a biztos fejlődés útján viszi azt előre.

Az intézet múlt éve, dacára a nyomott közgazdasági viszonyoknak, eredményes és sikeres volt a biztos alapját képező azon reménynek, hogy az intézet már a közel jövőben ismét egyik legelőkelőbb intézete lesz Nagyvárad és Biharvármegyének és legkiválóbb tényezője lesz közgazdasági életünk felvirágzásának.

A közgyűlésen Fráter Barnabás alispán igazgató elnökléte alatt jelen voltak:

Aufricht Mór, Augenföld Miksa, Conrad Ottó, Csapó Lajos, dr. Des Esharolles Kruspér Gilbert, Fényes Manó, dr. Fleischer Lajos, Fráter Barnabás, Friedmann Herman, Grósz Hugó, dr. Gyöngyössy István, Havas Mór, Hanslián Ede, dr. Kabos Béla, Kandel József, Komor Marcell, dr. Lengyel Zsigmond, Lukács Lajos, dr. Mihelffy Lajos, Mihelffy Pál, Mittelner Ede, Nagy Lajos, dr. Schweiger Ede, Szász Gyula, Szeszien Elek, dr. Szunyogh Pál, Tabéry Armin, Tatar Zoltán, Imrik László, Kardos Sándor, dr. Kolb Lajos, dr. Moskovits Miklós.

Fráter Barna elnök konstataulta, hogy jelen van 30 részvényes, 3249 részvény képviselőben s mivel az előirt alakosságok betartottak, a közgyűlés határozatképes. A jegyzőkönyv vezetésére dr. Szunyogh Pált, a hitelesítésére dr. Gyöngyössy István és Fényes Manó részvényeseket kérte fel.

Elnöklő igazgató, tekintettel arra, hogy gr. Tisza Kálmán igazgatósági elnök, akít a harctéren ért sebesülése akadályoz a megjelenésben, nem vehet részt a közgyűlésben, indítványozza, hogy szeretett elnöküket a közgyűlésből sürgőnyleg üdvözöljék. Az indítványt lelkes eljenzéssel elfogadták.

Ezután Havas Mór kir. tanácsos, vezérigazgató bemutatta az igazgatóság következő jelentését:

Megelégedésünkre szolgál Önöknek jelenthetni, hogy a múlt évi közgyűlésben kifejezett meggyőződésünk, miszerint a részvényeink utáni megfelelő osztalék-fizetés és az intézet tartalékolásokkal való erősítésének lehetősége küszöbön áll, bekövetkezett. Reményünknek adhatunk ezúttal is kifejezést, hogy ezen lehetőséggel közgyűléseinkben ezután évenként rendszeresen és biztosan találkoznunk fogunk.

Egy rövid bepillantás 1,870,000 koronát meghaladó saját értékpapír állományunknak a zárszámadáshoz csatolt kimutatásba, meg fogja győzdtetni Önöket arról, hogy az értékpapíroknak a tényleges árfolyamok és becsértékek miatt a mérlegbe vagyonszerűen való beállítását az e tekintetbeni legmesszebbmenő igényeknek megfelelően eszközöltük. Ugy ezen a címen, mint az aktív átmeneti kamatoknál és a mérlegben különféle passzívák között szereplő tartalékolásoknál keresztülvitt szigorú elszámolásaink in-

tézetünk részére tekintélyes látens tartalékolást jelentenek.

A háboru okozta változott viszonyok között intézetünk ügyei az egész évben ki-elégítő mederben folytak.

Kölesönzületeink lényeges esőket mutatnak. A nagyipar és a kisgazdák fizettek leginkább vissza kölesönöket. A tömeges hadbavonulások folytán a váltótárca egy kisebb része rendezetlenül áll, ami most nem is lehet másképpen. Adósainkkal szemben a legnagyobb méltányossággal jártunk el és még kis összegű váltóknál vagy kölcsönöknél sem alkalmaztunk a törvényesnél magasabb kamatot, ami a velünk közlekedő ügyfeleknek számottevő előnyére szolgált.

Betevőinkkel szemben mindenkor előzékeny eljárást tanusítottunk.

A három hadikölesőre nálunk összesen 1,385,000 koronát jegyeztek és e célra betevők követeléséből 542,000 koronát folyósítottunk.

Iparvállalataink közül a Hungária Cipőgyár r. ért el az ország legfontosabb piacain levő 47 fiókja révén a lényegesen emelkedett polgári áruforgalomban kiváló eredményeket. A központi gyárüzem pedig a katonai ruházat mindenkor megelégedésére teljesített hadseregszállítással hazánk egyik legelső cipőgyárává fejlődött.

A Nagyvárad Sörgyár r. t. jó eredményre zárta 1915 augusztus 31-iki mérlegét és a háboru okozta jelenlegi árfelhasználási akadályok dacára, ezen saját mulatgyárral és jéggyárral is bíró jól berendezett vállalatunk jövője és erőteljes kifejlődése biztatónak mutatkozik. A Bihar Nyomda r. mérlegét hosszantartó munka és tekintélyes leírások árán rendeztük. Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár r. t. közös igazgatásunk alatt álló Nagyvárad Vasöntőde és Gépgyár r. t. a viszonyok kedvezőbb és élénk kommercialis tevékenység kifejtésére is inkább lehetőséget nyújtó változásai, hadimunkái dacára, szorgalom és igyekezet mellett egyelőre csak annyit ért el, hogy a lefolyt évben felerészben behozta azt a 30 ezer koronányi üzleti veszteséget, amit a háboru kitérőse évében, 1914-ben a nagy üzleti pangás következtében szenvedett.

A tulajdonunkban levő árverésen vett ingatlanok közül kielégítő áron eladtuk az egyetlen házat 100,000 koronáért. A megmaradt ingatlanok mind földek, melyek nagy részben bérbe vannak adva.

A múlt évi közgyűlésen jelzett leírások keresztülvétele után mérlegünkben a veszteségi tartalékalap 300 ezer koronában szerepel. Ezzel a Schwartz-féle veszteség is, mely az 1 millió koronát meghaladta, számításunk szerint teljesen leiratott.

Örömmel jelentjük a t. közgyűlésnek, hogy elnökünk Tisza Kálmán gróf ur a harctéren történt megsebesülése után egész ségét szerencsésen visszanyerte. Elnökünk több mint egy éven keresztül a harctéren való nagy elfoglaltsága dacára sem szünt meg intézetünk iránt a legmelegebben érdeklődni, amiért neki e helyen is hálás köszönetünket nyilvánítjuk.

Hadbavonult tisztviselőinket állandó támogatásban részesítjük és úgy intézetünk-nél, mint vállalataink nagyrésznél a helyzet által most különösen is megkívánt messzebbható jótékony és humanitárius intézkedéseket foganatosítottunk, mely feladatainkat a jövőre sem fogjuk szem elől tévesztetni.

A zárszámadásunk által kimutatott 204,678 K 38 f. tiszta nyereség felosztására nézve a t. közgyűlésnek következőket javasoljuk: Fordítassék a tartalékalapra 30,000 K, esatitassék a nyugdíjalaphoz 2 százalék 4,093,56 K, adassék osztalékkul részvényeakint 12,50 K 125,000 K, igazgatósági jutalékokra 12 százalék 24,561,39 K, felügyelő-bizottsági jutalékokra 3 százalék 6,140,34 K, tisztviselők remunerációjára 2,000 K, jótékonyági célokra 2,000 K, vitessék át 1916. évi nyeramény számlára 10,883,09 K. Összesen 204,678,38.

Indítványozzuk, hogy a nyereségből e célra megszavazott összeg a következő jótékony adományokra használtassék fel: Szta-rovicsky gyermekkórház 2,000 K-ás alapítványunk VIII. részlete 200, Nagyvárad város hadiárvaionak 200, Magyar Vörös-Kereszt Egyesület nagyvárad i fiókjának 200, a nagyvárad i Erzsébet-árvaháznál tett alapítványunk gyarapítására 100, Nagyvárad i izr. kórházi alapítványunk VIII. részletére 100, Nagyvárad i Jobbkéz Egyesületnek 100, a nagyvárad i polgárőröknek 100, a nagyvárad i Feminista Egyesületnek anyavédelmi célokra 100, Nagyvárad i Izraelita Népkönyvtárának 100, Nagyvárad i Gyermekbarát Egyesületnek 100, Nagyvárad i és Biharmegyei Nőegyletnek 50, a Protestáns Nőegyletnek 50, az Izraelita Nőegyletnek 50, Tüdőbeteg-dispensariájának 50, a Vörös Félholdnak 50, a Bolgár Vörös-Kereszt Egyesületnek 50, a Biharmegyei Patronázs-Egyeletnek 50, Pénzügyi Országos Nyugdíjgyűlésnek 50, nagyvárad i Önkéntes Tűzoltó Egyesületnek 50, Biharmegyei és Nagyvárad i Újságírók Egyesületének 50, Nagyvárad i Főgimnáziumi Segítő-Egyeletnek 50, Nagyvárad i Főreáliskolai Segítő-Egyeletnek 50, Nagyvárad i Felsőkereskedelmi Iskola Segítő Egyesületének 50, Nagyvárad i Női Kereskedelmi Tanfolyam fenntartására 50 K, összesen 2,000 K.

Az évközben kifizetett 2,163,82 K betudásával a lefolyt évről így 4,163,82 K át fordítunk jótékonyági célokra, nem véve számításba az alkalmazottaink hadisegélyezésére ezenélkül külön kifizetett összegeket.

A felügyelő bizottság felolvasása után az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentéseit, a zárszámadásokat és mérlegeket elfogadták s a felmentést megadták.

A nyugdíjszabályzat számadásait szintén elfogadták. A nyugdíjalap vagyona 1915 december 31-én 324,419 korona.

Dr. Gyöngyössy István szólt fel. A zárszámadás és mérleg alapján egyhangulag konstatahatjuk az örömdetes eredményt, amely az igazgatóságnak és a vezérigazgatónak köszönhető, akik 3 év előtt oly nehéz körülmények között vállalták el az intézet ügyeinek vezetését. A vezérigazgató lankadatlan buzgalma, nagy szaktudása, körültekintő energiája biztosította a mostani szép eredményt, aki mellett ugy a felügyelő bizottság, mint a tisztikar lankadatlan tevékenységgel végezték terhes és fontos teendőiket s ezzel hozzájárultak az elért sikerhez. Indítványozza, hogy az igazgatóságnak, a vezérigazgatónak, valamint a felügyelő bizottságnak és a tisztikarnak jegyzőkönyvi köszönetet szavazzanak. — Az indítványt elfogadták.

Ezután az igazgatóságot és felügyelő bizottságot választották meg.

Az igazgatóságba választottak: elnök-igazgatóvá: gróf Tisza Kálmán, alelnök-igazgatóvá: Fráter Barnabás, igazgatókká: Havas Mór vezérigazgató, Ervin Kálmán, dr. Fleischer Lajos, Grüner Tivadar, Conrad

A mélyen tisztelt hölgyközönség szives tudomására hozzuk, hogy Bécsi utunkból hazaérve az ottani kiállítás **legújabb kalap-modelljeit beszereztük** s azokat a Rákóczi-uti Moskovits palotában levő üzletünkben bocsájtjuk k. vevőink rendelkezésére.

Teljes tisztelettel

WESZTFRIED és KMETZ

Telefon 14-46.

Hirek Montenegróból.

A nefertari hadikövet lobogója Nagyváradon.

A montenegrói meghódolás kezdetéről, illetve a teljes lefegyverezés idejéből egy igen érdekes emléktárgy jut a napokban a nagyváradi muzeumba. A majdan történelmi értékkel bíró tárgy a nefertari hadikövetünk lobogója, melyet Baranyi László alezredes küldött haza, hogy legérdemesebb helyére jutva, majd a jövő nemzedék előtt ékes tanubizonysága legyen vitéz csapataink ellenállhatatlan erejének.

A hadikövet lobogója egy hatalmas fehér vászondarab. Mikor követünk a montenegróiakhoz átment vele, öles póznára volt feltűzve s azzal lobogtatta az ellenséges tábor felé.

1916 január 18-án történt, hogy Baranyi László alezredes előtt egyenes küldönc jelentkezett a főtáborból. A küldönc Slavkó Matits főhadnagy volt Ganillscheg Ottmár zászlóvivő kíséretében. A küldönc azt a parancsot hozta az alezredesnek, hogy a montenegróiak királya békét és a hadsereg megadását, lefegyverzését határozta el. A főparancsnokság tehát utasította Baranyi László alezredest, hogy a csapatával szemben álló montenegróiakat szólítsa fel a fegyverletételre. A felső parancsot érthető örömmel fogadták s az alezredes nyomban megalakította a hadi követséget, mely hatalmas fehér lobogó védelme alatt utnak is indult az ellenség felé. Utközben óriási nehézségeket kellett leküzdenie a kis csapatnak. Valóságos Istenkísértés volt az az út, amit követveink megtettek a rettenetes sziklák között, ahol még ember nem járt és ahol minden pillanatban a halál lesett rájuk. Különösen nehéz volt a Tarán való átkelés, ahol a hidat egy szál fa helyettesítette, melyen csak csuszva lehetett előre jutni.

Mikor már az ellenséges tábor közelébe értek követveink, akkor Thurzó Lajos őrmester, zászlóalj kurtüsünk 3 szoros jelt adott, azonban semmi eredménye sem volt. A jelzést megismételte. Jó ideig kellett várakozniok, míg jelentkeztek a montenegróiak, mire megkezdődött a tárgyalás, mely a fegyverek letételével végződött.

A követ lobogóját vissza hozta és átadta az alezredesnek. A lobogót ügyesen kirajzolva feliratokkal látták el és aláírásukkal tették becsessé katonáink. A hadi követ lobogóján a következő felirat olvasható.

A 209. npf. gyslogdanár parancsnokság által Nefertarán 1916. január 18-án a montenegróiakhoz küldött hadi követ lobogója.

Hadikövet és kíséretének aláírása:

Slavkó Matits Parlmntár
Oberleutnant

k. u. k. Grenzáger kmp no 3.

Thurzó Lajos őrmester zlj. kurtös
m. kir. 30-VII. npf gyalogzászlóalj.
(Beosztva a 4-VII npf gyzlj)

Werner Henrik őrmester tolmács
m. kir. 30-VII. npf. gyalzlj 3 század.

Otmár Gamillscheg
Fahneaträger
k. u. k. Reitende, Tirolez Landeschützen.

A nefertari biztosító csapat a hadi követ kiküldetése idejében a m. kir. budapesti 30-VII. npf. gy. zlj. 3. százada és a zászlóaljhoz beosztott gépfegyverosztag; a hadikövet Tarán való átkelésénél és sértetlen visszatérésének biztosításánál jelen voltak

Baranyi László alezredes.
Klein Géza npf. főhadnagy.
Góczán Gyula népt. főhadnagy zlj. segédtsist.

Dr Marczy Róbert népf. segédorvos.

Dr Ricay Mihály népf. hadnagy.

Otto Hederer es. és kir. hadnagy.

A Szandzsáko a tul.

Baranyi László több levelet küldött haza családjának, melyben érdekes dolgokat mond el a meghódított területről. A levelek közül egy két lapot módunkban van közölni. Február 7-én kelt lapjában a Szandzsákon tul talált viszonyokról emlékszik meg az alezredes. Ezekről a következőket írja: „Általában meglepett, hogy a Szandzsák határát átlépve egész tisztességes kőházakat találtunk. Én egy milliomos kereskedőnél lakom. Szép szobám van az emeleten rézbutorral. A nép nagyon szívélyes és barátságos. Nincs ennivalójuk, annál több a fegyver s lőszer. Itt rengeteg mennyiséget zsákmányoltunk.

Február 10-én már újabb állomáshelyén volt az alezredes, ahova viszontagságos utakon jutott el. Az új állomás már Albánia határán volt. A nép itt is barátságos és alázatos, de ezeknek sincs semmijök, azért nem hálnak éhen. Szeszis italról szó sincs.

A hadiposta ott, ugylátszik, nem valami kiténően működik és ami még különösebb, csupa véletlenségből éppen a magyar küldemények azok, amelyek hibetetlen késedelemmel továbbítottak. Nem ártana, ha az ottani posta kezelését is részben magyar postásokra bízánk.

A kegyelmes asszony a földön hál.

Igen jellemző a montenegrói viszonyokra Baranyi Lászlónak egy levelező lapján írt nébány sor, mely kiténően adja vissza a montenegrói koldus állapotokat. Nem kell egy szót sem hozzátennünk a levélhez, úgy hiteles és annál érdekesebb az, ahogy mi kaptuk:

II-11.

Tegnap este volt viziten nálam az egyik montenegrói generális. Ma délután adtam vissza segédtsistemmel a látogatást. Nagyon szíves volt. A neve Vojvoda Lakice Vojvodic. Ő volt a hadsereg rangban második generálisa. (4-en voltak összesen), divisionarius volt. Fia őrnagy s vele is, meg a kegyelmes asszonnyal is megismerkedtem. Nagy szegénységben élnek. A kegyelmes asszony a földön, a kegyelmes ur egy juhászbundán alszik. Borzalmas itt a szegénység.

Ime, így élnek a montenegrói kegyelmek; vajjon hogy élhetnek a tekintetesek és az azon alóliak?

* **Családi rum** vaniliával vagy ananász izzal literje K. 450. Mindenféle likőr essentiák 1 üveg 70 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B

Ami a polgármester ur elfelejtett megsürgetni.

Vettük a következő sorokat:

A polgármester ur budapesti utjának jelentős eredményei vannak: a város gabona és lisztellátása, egyszóval közéletmezése zavartalan lesz ezután is, remélhetőleg az egész esztendőben: az özvégyek és árvák könnye is felszárad lassan, mert nemsokára leérkezik az új nyugdíjszabályzat; a sok bajjal küzdő városi pénztár is nemsokára nehéz ezresekkel telik meg a vigalmi adóból, a fém- és faipari szakiskola is állandó ott-honhoz jut, sőt a vasuti üzletvezetőség is ide költözik a háboru után, csak egyedül a nagy családú városi tisztviselők nyomorognak tovább a mai rettenetes drágaságban. Az ő családi pótlékuk kiterjesztésére vonatkozó városi szabályzatot elfelejtette a polgármester ur kisürgetni, pedig mindössze 7 ezer koronával 32 nagy családot tett volna boldoggá vele.

Hoványi Géza, a város képviselője odáig elintézte a dolgot, hogy a 3 év óta készült szabályrendelet a pénzügyminiszteriumból visszament a belügyminiszteriumba; most tehát onnan kell kisürgetni, hogy végre megkapják a mi nagy családú tisztviselőink is azt a jogos pótlékot, amelyet az állami tisztviselők törvény szerint már idestova egy év óta élveznek.

Meg vagyunk róla győződve, hogy a polgármester ur, aki minden városi dolgot teljes buzgósággal és egyforma pártatlansággal kezel, tisztára csak azért nem intézte el ezt a dolgot is, mert nem volt, aki emlékeztetné hozzá Sem a főtisztviselőknél, sem a referenseknél nincs olyan nagy családjuk, hogy őket ez a szabályzat érdekelné. Hiszünk azonban, hogy ezt a kis feledékanyiséget mentől hamarabb reperálja a polgármester ur, aki az ő tisztviselőinek ügyeit éppen úgy szívében viseli, mint a város érdekeit.

A belügyminiszter a jegyzőkről.

A tisztviselői kar érdemei.

A községi jegyzők Országos Árvaház Egyesülete Sándor János belügyminiszternél tisztelettel s köszönetet mondott a 10.000 K állami segítségért. A belügyminiszter felhasználta ezt az alkalmat, hogy igen elismerő meleg hangon méltányolja azt az odaadó, buzgó önfeláldozó s lelkes muakasságot, melyet a jegyzők a háborus időkben végeztek s állandóan végeznek.

Válaszában kiemelte a miniszter, hogy nagy örömeire szolgált, hogy a községi jegyzői kar nemes intézményének segítségére lehetett, annyival is inkább, mert hosszú közpályáján alkalma volt közelről megismerni és megbecsülni a községi jegyző munkásságát, buzgalmát és hazafiasságát. Ezután a háborus helyzettel kapcsolatosan nagy elismeréssel emlékezett meg a miniszter a jegyzők odaadó és önfeláldozó tevékenységéről, s kéri őket, hogy nemes irányu munkálkodásukkal ezután is adják értékük legjavát a hadi közigazgatásnak. Tájékozva van a felől, hogy az egyre nehezebb megélhetési viszonyokkal, a drágasággal és az egyre cökkenő munkaerővel folyó onos küzdelmük van, de utal arra, hogy a közigazgatási élet egész területén ez a helyzet és hogy az államgépázat mégis tökéletesen működhet, az főként a tisztviselői kar nagyszerű munkájának az eredménye. Arra kérte a jegyzőket, hogy ha panaszkodni volna, ne általánosítsanak, hiszen minden a viszonyok és vidékek szerint változik s a mennyiben órajta mulnák, segí-

teni igyekszik minden bajon és támogatni kíván minden jogos óhajt. A mikor a jegyzői kar igaz és minden elismerésre méltó érdemeiről megemlékezik arra kéri őket, hogy legyenek segítségére ott, a hol kinövésük észlelhetők és maga a jegyzői kar vesse ki kebeléből, ha érdemtelen kar vesse ki kebeléből, ha érdemtelen akadna, a ki a háboru vérzivatarában viszszaél a beléje helyezett bizalommal. Ilyen nehéz és válságos időkben, mint a mostaniak, teljes szigorúsággal kell az ilyenekre tekinteni. Bármily riadognak és kiméltlennek lássék is ilyen esetekben a rendelkezése, sohasem tekintse azt a jegyzői kar az összeség ellen irányuló animozitáknak, mert kevesen vannak, a kik jobban becsülnék és értékelnék a jegyzők munkásságát, mint éppen ő.

A pápa levele a békéről.

Hangjában fájdalmas és szeretettől áthatott levélben intéz intelmet a harsogó önmagát marcangoló világhoz XV. Benedek pápa a közelgő böjti idő alkalmával. Mint XV. Benedek minden a nyilvánosságnak szánt irását, ezt az izzó békeszeretettől áthatott levelet is fenséges magasságokba emeli az isteni küldetés tudata, hogy békét kell teremteni a testvériségre hivatott, de egymással vad harcot folytató népek és nemzetek közt.

E levél, mint a pápa korábbi szavatai, mélyeséges visszhangot fog kelteni a szivekben, különösen az a része, amely az anyák, a leányok, a testvérek érzéseire apellál a szeretetnek, a vallásos érzésnek hurjait megkapó magasztos gondolatokkal. Történelmi dokumentum e levél, harsogó szózat a nemzetekhez, érzésektől áthatott zene a szivekhez s örök időkre szóló emléke annak, hogy a vétkes időkben a pápai trón irányt mutató fényvel emelkedik ki a lesújtott s meg-alázott emberiség rettenetes zűrzavaráról.

A fentjelzett gyönyörű részlete a levélnek így hangzik:

Külön intelmet intézünk a küzdők anyáihoz, feleségeihez, leányaihoz és nőtestvéreihez, akiknek gyengéd kedélyük élénkebben, mint minden más személy, tudja átérzeni és mérlegelni a jelenlegi iszonyu háboru kárhovatosságát, hogy példaadásuk és szelid hatalmuk által a házi tűzhely körül családjuk minden tagját arra ösztönözzék, hogy folytonos és izzó fohászt intézzenek Istenhez és hozzanak önkéntes áldozatot trónján, hogy Isten igazságos haragját enyhítsék. Sőt nagyon szívesen látnók, ha az összes harcoló népek katolikus családjai a szeretetnek ezt a művét különösen azon a napon kívánják keresztülnézni, amely az isten-ember magasztos áldozatának emlékére van szentelve, aki fájdalommal Ádám valamennyi fiát megáskarta váltani és vigasztalni, aki végtelen szeretetének amaz örök nevezetes óráiban fájdalmas, de törhetetlen anyjának, a vértanuk királynéjának közbenjárásával hozzá folyamodott és így ahhoz a kegyhez jutott, hogy a szorongást és fájdalmas veszteséget szilárdsággal és keresztényi megadás-sal viselhette és hozzá fehésködött, hogy vessen véget e hosszú és rettenetes megpróbáltatásnak. És mi óhajtanók, hogy az alumnuszokkal együtt a bünök is föloldas-sanak és Isten igazságos haragja megszelídüljön és minden család vagyonához képest a szeretet obulusát nyujtsa át a Megváltó Jézusnak oly drága szegények és szerencsétlenek javára, nevezetesen ama szűkölködő gyermekek részére, akiknek alyja s szörnyű háboruban esett el.

Az ügyvédi kamara közgyűlése.

Vasárnap tartotta a nagyváradai ügyvédi kamara közgyűlését, amelyen Adorján Emil dr. elnök a válságos helyzethez méltó komoly, tartalmas és gondolatokban gazdag beszédet mondott. Rámutatott a hadbavonult kártársakkal szemben méltó intézkedésekre, a hősi halált haltak emlékének megőrkötésére s így fejezte be beszédét:

De úgy érezzük, hogy a kegyeleten és a tiszteleten felül még további köteleességeink is vannak elesett hőseink iránt: magunkra kell vennünk, át kell vállalnunk azokat a terheket gondokat és tartozásokat, melyeket eddig ők teljesítettek és amelyeknek eleget tenni többé nem tudnak támasz nélkül maradt öreg szülőik, özvegyeik, gyámoltalan árváik iránt. Az igazságügyi kormányzat ugyan az utóbbi időkben az ügyvédség érdekei iránt olyan meleg szociális érzéket tanúsított az ügyvédség agkori ellátására szánt évi 500,000 korona, valamint a hadisegélyre kiutalt évi 100,000 korona megállapításával, hogy bizton remélhetjük, miszerint nem fog akadályokba ütközni az a terv, hogy a hősi halált halt ügyvédekkel szemben ne számítassók szigorúan az özvegyek és árvákra illető járulékhöz szükséges idő, hanem a nyugdíjintézeti tagsági évekre való tekintet nélkül ez az illetmény kiutaltassék és a nyugdíjintézeti törvény ily értelemben módosíttassék.

Az állami intézkedések mellett azonban meg kell tenni társadalmilag is a magunkét, hogy elesett kártársaink hozzátartozóinak ne csak morzsák jussanak. Magunkra kell vennünk az árvák felnevelésének, sőt férjhez adásának gondját; az öreg szülőknél és az özvegyeknek támogatását és ebből a célból egy külön hadisegélyt alapot fogunk létesíteni, nem pénzkegyjűtés célból, hanem tagjaink állandó és meg-megújuló adományából összegyűlt rendelkezési alapot, melylyel ezt a célt megvalósíthatjuk. Hiszem és remélem, hogy a kamara tagjai megérző szível fogják ennek az alapnak a létesítését magukévé tenni és állandó támogatásban részesíteni.

Ezzekkel a gondolatokkal eltelve üdvözölöm a közgyűlésen megjelent kártársaimat és úgy hiszem, hogy az egész közgyűlés érzelmeit tolmácsolom, amidőn az összes harcterakén küzdő kártársaink után szálló gondolattal és érzéssel üdvözlötűket küldöm mindenyájuknak, azzal a meleg óhajjal, hogy a legközelebbi közgyűlésünkön már a háboru győzelmes befejezése után otthonukba és hivatásukhoz visszatérve, ismét e teremben üdvözölhessük őket.

A beszédet nagy helyeslés fogadta. Thury Kálmán dr. a Tiszántulban már ismertett évi jelentést olvasta fel. Hozzá szölk: Kaufmann Gyula dr., aki a költségmegállapítást tette szóvá, Adorján Emil dr., Zinner Samu dr., Fássy Lajos, Medvigy Gábor dr., aki a törvényszéki elnöknel való intervenciót ajánlotta a sérelmeknél és Katz Lipót dr.

A jelentést s a javaslatokat elfogadták.

x **Megfagyott**, széltől kivörösödött, kicserpesedett arc, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatású az YPO jegyű „Harmat tejkrem.” Ára 1 korona. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

* **Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál** használjon kizárólag: Farkas-féle **hurut-szeletkét.** Ára K. — 60 Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Telefon: 13-02.

A „Rendőrfalva” sikere.

2000 korona bevétel a hangversenyen.

A nagyváradai rendőrség lelkes felhívása a nemes cél, a Kárpátokban felépítendő Rendőrfalva érdekében élénk visszhangot keltett a közönség szívében. A vasárnapi hangverseny óriási közönség részvételével folyt le a Katolikus Körben. Képviselet volt a társadalom minden rétege. Ott láttuk dr. Karácsonyi János kanonokot, Gerő Ármint főkapitányt, Lukács Ödön főjegyzőt, Juricskay Barna városi tanácsost és még számos előkelőséget.

A program, amelyet a kiváló rendezőség nyújtott, rászolgált a nagy érdeklődésre. Színes tartalmas és változatos volt. Az ünnepélyt Darabanth Ferenc nyitotta meg igea szép beszéddel, amelyben a nemes, hazafias mozgalom célját fejtegette. Igazán megható volt a beszédet bezáró könyörgés Magyarország Nagyszonyához.

„A hadnagy ur apósa” című kis bohózat volt a következő szám. Öltetes, bájos kis darab, amely igazán megérdemelte a közönség zajos tapsait. A két főszerepben kitűnő alakítást nyújtottak: Mándoki Gizi és Lakatos Sándor. Az utóbbi különösen zajos derűségeket keltett a kutymosó szerepében a műkedvelői fokot felülmúló játékával. Ugyanezt mondhatjuk Mándoki Giziről is. Novák Ferenc és Szilágyi Mariska is ügyesen mozgott.

Kiváló volt a férfinégyes énekszám, valamint Lobermayer Gyula éneke is. Bájos táncszámokkal szerepelt Bereczky Gitta, akiről elég, ha annyit mondunk, hogy külföldön tanult táncolni. Rendkívül nagy hatást ért el Mándoki Panni, aki Gyóni Gézáttól és Emőd Tamástól adott elő költeményeket igazi drámai erővel. Ugyancsak a legjobbat írhatjuk Mándoki Gizi dalszámáról is. Szép csengésű, tiszta hangja jól érvényesült a pompás akusztikájú teremben. Mély érzéssel, átérve szavaltá Elekes András a „Mi a baba?” című gyönyörű melodramát amelyet szépen kísért az énekkel és zongorán Lobermayer Gyula. A többi ének és táncszámokhoz Alexander Sándorné és Brán Viola szolgáltatott művészi zongorakíséretet.

A „Kacagó lányok” I. felvonásos vígjáték fejezte be a pompás műsort, melynek szereplői: Lakatos Sándor, Mándoki Gizi, Novák Ferenc, Szilágyi Mariska, Elekes András, Zöld Magda, Vank István, Czeglédy Stefike, Bodnár Margitka és Kis Vera egytől egyig sikeresen megállták helyüket. — Szellemes konferenciát volt Lévai Farkas Pál.

Amint értesülünk, az ünnepély 2000 koronát eredményezett a nemes célra. A közönség kívánságára a hangversenyt körülbelül meg fogják ismételni.

* **A tüdővész ellen védekező egyesület ülése.** A tüdővész ellen védekező egyesület igazgató választmánya tegnap ülést tartott, amelyen dr. Karácsonyi János elnök, dr. Vueskies Gyula, dr. Molnár Imre nyug. jogtanár, Pally Lajos, Sulyok István, dr. Medvigy Gábor, dr. Gerő Sándor, dr. Thury Endre és Schenker Ferenc voltak jelen. Az ülésen dr. Gerő Sándor igazgatófőorvos bejelentette, hogy közelebb meghatározandó időben nagy érdekű előadást, illetve felolvasást tart a városháza disztermében. „A tuberkulosis és a háboru” címen. A bejelentést helyeslőleg vették tudomásul. Foglalkozott még az ülés a közgyűlés kitűzésével.

Nagyvárad zárszámadása 1914-ről.

Most bocsátotta közre Nagyvárad városa az 1914. évről szóló zárszámadását. A háboru a városi számvetőség személyzetét is nagyon megapasztotta s ez az oka, hogy ennnyire elkésve kerül a törvényhozás elé az 1914. évi zárszámadás, amikor már tudjuk, hogy az 1915. év milliós deficitel végződött.

Az 1914. évben a város rendes bevétele 2,691,173 K volt, 408,103 K-val kevesebb, mint az előirányzott összeg; az átmeneti bevételeknél azonban 1,161,191 K folyt be, vagyis az előirányzatnál 843,227 K-val több; a rendkívüli bevételek 219,635 K, vagyis 22,639 K-val kevesebb, mint az előirányzat; a városi pótdóra befizettek 611,982 K-át, vagyis 192,437 K-val kevesebbet, mint az előirányzat; az előirányzatot kívüli bevételeknél 2,497,173 K-val több folyt be, mint elő volt irányozva. A városi házipénztár összes bevétele 7,181,156 K s így 2,717,220 K-val multa felül a bevétel a költségelőirányzatot.

A kiadásoknál szintén nagy eltérések vannak az előirányzattal szemben. A rendes kiadások összege 3,645,149 K, vagyis 475,891 K-val kevesebb, mint az előirányzat; — az átmeneti kiadások és rendkívüli kiadásoknál azonban több mint egy millió a több kiadás, míg az előirányzatot kívüli kiadások összege 2,181,048 K, a kiadások főösszege 7,137,443 K, míg a bevételek főösszege 7,181,156 K, s így a pénzmaradvány 43,713 K.

A város 1914 évi vagyommérlege szerint a vagyon szaporodása az 1914. évben, az előző évhez viszonyítva 72805 K. Az 1914 végén az összes eszelekvő vagyon 65,068,524 K, az összes szenvedő vagyon 39,879,155 K, a tiszta vagyon 25,189,369 korona.

A város kölesön tartozása, a mely a szenvedő vagyonban már befolglaltatik: 26,006,012 K.

A zárszámadást a közeli napokban tárgyalja a pénzügyi szakbizottság.

..HIREK..

* **Kratochwill ezredes Lipót-rendje** Ófelsége az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért **Kratochwill** Károly ezredesnek, a 4. honvédszolgálat parancsnokának a Lipót-rend lovagkeresztjét adományozta a hadiékítménnyel.

Fiaiak parancsnokoló szredesét tünteti ki ezuttal a legfelsőbb hadur elismerése. A háboru kitérőse óta a négyes honvédek úgy az orosz, mint az orosz haretéren a katonai erénynek, kitartásnak, bátorságnak olyan példáját mutatták, amely a négyes magyar hős honvédek híret elvitte a világ minden részébe s Magyarország jó híret mindenütt öregbítette. E sikerek elérésében része van azoknak az igazi katonai erényeknek, amelyek Kratochwill ezredes méltán szeretetté s kiváló parancsnokká tették, akihez nemcsak ragaszkodik a négyes honvéd, hanem engedelmeskedik, parancsára kiad, észszel, okossággal, testi bátorsággal, mert bizik benne. A honvédek bizalmát a királyi kegy és elismerés fedi, érezzük és tudjuk, hogy fiaink, apáink, testvéreink élete és biztonsága jó kezekben van a kitűnő katonák kezében s vezérlete alatt egy esappal több vér se ömlik ott ki, mint ami szükséges a győzelemhez.

* **A Katholikus Kör vetítőestélye.** Nagy érdeklődésre tarthat számot a Katholikus Kör mai vetítőestélye. Az elmúlt 1915. év győzelmes hadjáratainak ragyogó jelenetei fognak meglevenedni a közörség előtt a szebbnél szebb vetített köpöktör, a melyekhez dr Krüger Aladár fog előadást tartani „A diadalok éve: 1915.” címmel. Az előadás ma, kedden a Kath. Kör Szent László termében fog megtartani és délután fél harkor kezdődik.

* **Katonai kitüntetések.** Rajnoge Ambrus Örnagyok és Steiner Edgar hadnagynak a király legfelső dicséret elismerését fejezte ki vitéz magatartásukért az ellenséggel szemben.

* **Szerbiában megnyitott a magán postaforgalom.** Budapesti tudósítónk táviratozza nekünk: Belgrádi jelentés szerint Szerbiában a magán postaforgalom ma megnyitott. A posta nyelve német, magyar és horvát. A portó ugyanannyi, mint a Monarchiában.

* **Aki ajtót nyitott a tehetségnek.** Vajnovszky Vilma szombati sikere igaz örömet szerzett azoknak, köztük a Tiszántál színireferensének, akik e tehetséges színésznő jövőjében idejekorán biztat. A meleg tapsokból azonban részt kell adnunk annak, skit az utóbbi időben erős támadások érték mindenfelől, elfogultsággal, klikkuralommal és közömbösséggel vádoltak. Az a kiváló előzőkegyesség, a melylyel Erdélyi Miklós színigazgató ennek a színésztalentednek megnyitotta a színház nagyon nehezen nyitló ajtaját, amelynek küszöbere a Rétről hejh, be nehezen lehet jutni, az az éles tekintet, amelylyel Erdélyi felismerte a Vajnovszky Vilmban lappangó képességeket megérdemelt, hogy rátermettségét, aranyvalóságát, feladatainak és kötelességének a jövőddel szemben tudatát megállapítsuk. Erdélyi most nem először engedte a színház színpadára az érvényesülni kívánó tehetséget, nincs okunk tehát arra, hogy elhallgassuk megnnyire tudja kulturakötelességét ebben az irányban. A fellépésben külföldben ludas volt, mert az ősi szorosán megismerkedve az apával, így szölt hozzá: — A leánya Vajnovszky Vilma? Tehetség, színpadra való.

Itt említhetjük meg még, hogy Vajnovszky Vilma első nyilvános fellépése pár év előtt a Kath. Népszövetség egyik ünnepélyén történt. Ott tört fel először hangjával s a népszövetségi ünnepélyek lelkes közönsége adta az első buzdítást egy fiatal leánynak, hogy hivatását megtalálja és művésznő legyen.

* **A Bolgár Vörös-Kereszt.** A Vörös-Kereszt Támogatására Alakult Országos Bizottság elnöksége nevében, Hegedüs Lóránd alelnök, tegnap napon egy átiratot intézett Rimler Károly polgármesterhez, amelyben hálással megköszöni a Bolgár Vörös-Kereszt Egylet részére kifejtett buzgólkodását. Ezenkívül, egyidejűleg, a Bolgár Vörös-Kereszt Egylet javára rendezett hagyverseny főrendezőinek. Hegedüs Lóránd alelnök a következő levelet küldte:

Vettük mult hó 23-án kelet b. levelüket, valamint a hozzácsatolt elszámolást és a külön pénzes levélben küldött 2188 korona 44 fillért. Engedjék meg az urak, hogy ismételtlen megragadjam ezen alkalmat is, hogy emberbaráti ügyünk iránti nemes buzgólkodásukért, az Országos Bizottság nevében legmelegebb, legbálsabb köszönetemet fejezzem ki. A felalfizetőknek és adakozóknak b. kívánságuk szerint külön elismerő levelet fogunk küldeni.

* **Haványi Lajos előléptetése.** Köröstarjási Haványi Lajos 7 ik tábori táborvezetői zászlót, dr Haványi Gyula jogtanár fiát a király hadnaggyá léptette elő. Haványi Lajos előbb az orosz haretéren teljesített szolgálatot, majd az orosz frontra vezényelték, ahol most hadnaggyá előléptetés érie.

* **Személyes védekezési jogot a tisztviselőknek.** Dr Péchy Károly bihari környezet tegnap egy igen fontos jelentőségű beadványt nyújtott be Biharvármegye törvényhatóságához. Ha nem adott esztől kifolyólag született volna a beadvány és talán nem a mai időkben nyújtotta volna azt be Péchy Károly, akkor sokkal nagyobb kilátásai lehettek volna annak sikerére. Így azonban valószínű, hogy nem éri el a kitűzött célt. Péchy Károly ugyanis azt az indítványt tette a márciusi közgyűléshez, hogy a vármegyei tisztviselők fegyelmi ügyének elintézésére vonatkozó eljárás megváltoztatása iránt írjon fel a törvényhatóság a kormányhoz. A feliratban pedig kérje a vármegye a kormányt, hogy törvényhozásilag rendezzék a tisztviselők ellen indított fegyelmi vizsgálatok ügyét. A mai rendszer ugyanis elavult s egyáltalán nem megfelelő. Ma a tisztviselőknek nem áll módjában a fegyelmi eljárás során a személyes védekezés. Ma a vizsgálatot teljesítő tisztviselő jegyzőkönyvet vesz fel s azok alapján hozza meg az ítéletet, anélkül, hogy a vádlott tisztviselő személyesen, vagy védőügyvéd útján védekezhetne az ellen felhozott vádak ellen. Péchy Károly azt éri, hogy hozzon a törvényhozótestület törvényt, amelyben a tisztviselő személyes védekezése biztosítottatik. A tisztviselőnek módjában legyen védőügyvéddel képviseltetni magát, sőt, ha ennek szüksége látszik fenntartani, akkor a tisztviselő részére védőügyvéd rendeltessek ki. Az indítványban kéri Péchy, hogy ne egyszerű miniszteri rendelettel se gitsenek a hiányon, mert az csak a mai rossz rendszer tökéletlen toldása: jelen tén. Legelőiravezetőbbnek tartja, ha a képviselőház a tisztviselők pragmatikájával egyidejűleg készíti el a törvényt. A beadványt a márciusi közgyűlésen kéri tárgyalni Péchy. Hogy az agynek országos érdeke kiemelésére indítványozza, a hozandó határozatot az összes vármegyei törvényhatóságok is küldjék meg. Végül még megjegyzi Péchy Károly, hogy indítványát egyidejűleg megküldte gróf Tisza István miniszterelnöknek is, hogy a kormány is tagtgya a kellő lépéseket. Az indítványt a márciusi közgyűlésen fogják tárgyalni.

* **A Beleznay síremlékre.** Görög Pál debreceni honvédbadaagy, — ki, mint annak idején jelezte, a háboru kitérősekké reverendáját csakaszürke katonarúddal eszerelte fel, — 10 koronát küldött szerkesztőségünkhöz Beleznay Antal síremlékére.

* **A lótenyészton fellendítése Biharvármegyében.** A lótenyésztes érdekében megindított akció kezd nagy lendülettel a vármegyében. Tegnap ebben az ügyben a megyeházán ismét értekezlet volt ifj. gróf Tisza István elnökelete alatt. Az értekezleten a vidéki bizottságok munkakörét állapították meg.

* **A könnyelmű vádemelések ellen.** A Tiszántál s az ügyvédi kamara válaszmánya megemlékezett azokról a nagyszámu bünperekről, amelyek felmentéssel végződtek a vád tartalmassága folytán. Mint értesülünk, Thury Endre dr királyi ügyész rendeletben utasította a vád összes szerveit, hogy a vádemeléseknél alaposan bírálják el az okokat s a bizonyítékokat és csak az esetben emeljenek vádat, ha az valószínűnek látszik.

* Stojanovits képviselő öngyilkossága. Budapestről jelentik: Stojanovits Iván báró képviselő agyonlőtte magát. Idegébaja kergette halálba. Stojanovits a temesvári kerületet képviselte.

* A Tenkei Takarékpénztár március 26-án tartja évi közgyűlését. Az egész tenkei járás közgazdasági viszonyaira egész tenkei pénzügyintézet az elmúlt évben igen oly fontos eredményt ért el a méltó arra a bizalomra, amelyet élvez. A szolid alapon, nagy buzgalommal és körültekintéssel vezetett intézet, a háború dacára is szép fejlődésről ad számot ezúttal is.

* Temetés. Nagy részét mellett ment végbe vasárnap délután néhai Szalay Lászlóné temetése. Az elhunyt fiatal urinó temetésén nagy számmal jelentek meg a tisztelők és a család barátai, valamint a kartársak. A gyászszertartást Imrik S. Zoltán tb. kánonok végezte, a mely után a szebbnél-zebb koszorúkkal borított masszív érekeporsót feltették a négyes fogatú díszhalottas kocsiára és az imponáló gyászmenet az olasz temetőbe vonult, ahol a családi sírhelyen helyezték örök nyugalomra az elhunytat. A díszes temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradi temetőkezelési vállalatja rendezte a legnagyobb pontossággal.

* Gyufazsora. A gyufa ára úgy emelkedik, hogy azt szó nélkül nem lehet tűrni. A nagykereskedő csomagonként 2 korona 55 fillért kapja, nem előzszik meg 20 filléres haszonnal, hanem 45 fillért zsebelnek be. Tehát 500 csomagnál 45 koronát keresnek. Ez már ursora. Ideje, hogy a koronány gyufafaktort állítson fel a megfikezze a háború zsebrákokat.

* Halálozás. Szücs Józsefné szül. Kun Zsuzsanna március hó 6-án hajnali 4 órakor elhunyt. Temetése a ref. egyház szertartása szerint f. hó 8-án d. u. 3 órakor lesz a Vitéz-utca 48. sz. gyászháztól.

* Az utolsó megfagyott. Fekete-tón február utolsó napjaiban megfagyott Szerbán Illésné 40 éves asszony.

* A Sárret jótékony egyesületei egymás után tartották évi beszámolóikat. A Vörös-Kereszt Egylet, a Tüdővész ellen védekező Egylet, a Lábadozók Háza, a Helyi segélyező bizottság élénk tevékenységről tanuskodó jelentéseket bocsátottak közgyűléseik elé. Miskolczy Pál dr., Fényes Ákos, Grósz Ignác t. főorvos, Jezerniczky Dénes főszolgabíró, Trajánovits Antal gyógyszerész, Habókay Baláné, Fényes Ákosné, özv. Vass Jenőné, Redchenberger Fülöp dr., Gulyás Balintó és Barta Elekne buzgó és onszellen fáradozása minden egyesületnek meghozta a kívánt sikert.

* Kisiklott az iparvasut. Bihar-dobrodon a bauxit-telepen az iparvasut kisiklott a benne ülők közül 7 megsebesült, 3 súlyosan, egy meghalt. A magyarszéki járásbírósa elrendelte a szemlét.

* A Léderer és Kálmán szeszgyár közgyűlése. A Léderer gyár részvénytársaság folyó hó 4-én délután tartotta meg Reismann Mór kir. tanácsos elnöklété alatt rendes évi közgyűlését. A közgyűlés az igazgatóságnak a nyereség felosztása tekintetében előterjesztett javaslatait egyhangúlag elfogadta és az évi osztalékot részvényenként 40 koronában állapította meg. Összinté elismerésben részesítette a közgyűlés Róz Simon és Kálmán Ernő vezérigazgatók működését és az elért fényes eredményért nekik jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. A szelvények a gyártelep pénztárána a mai naptól kezdve beválthatók,

* Svárdström dalestély. A Svárdström dalestély a legnagyobb erkölcsi és anyagi sikerrel járt. A jótékony célra tisztán 610 kor. 15 fill. jutott. Felülfizettek: Grósz Zsigmond 10. özv. Bögszóné 20, dr. Vass Bertalan 10, Rimler Károly 2, Szentlélek Kálmán 2, Szamazsenka Ernő 4, Reidner Károly 10, Rozemberg Izsóné 4, N. N. 2 korona. A nemesszívű adakozóknak ez uton mond köszönetet a Gyermekbarát és Feminista Egyesület.

* Egy szegény család felszerezésére. A napokban felhívtuk az emberek figyelmét egy szegény asszonyra, akinek férje hadbavonult, az asszony pedig apró gyermekei miatt családját fentartására nem tud keresni. A szegény asszony részére Oszkar néven 6 korona érkezett hozzánk, amely összeg lapunk kiadóbizottságán átvehető.

* Halálozás. Özv. szigeti Tar Károlyné szül. Posalaky Juliánna folyó hó 5-én déli 12 órakor életének 85 ik évében rövid szenvedés után jobblétra szenderült. A megboldogult földi maradványai 7-én délelőtt 10 órakor fognak ref. szertartás szerint Köröz-utca 12. számú háztól az olsszi temetőben levő családi sírhelyen nyugalomra tétetni.

* Államsegélyezések figyelmébe. Felhívom szokat az államsegélyre jelentkezőket, akik a toloncházban (Uri utca 42.) február hó 7-ike után 7674 sorszámú 7693. sorszámig jelentkezték, hogy sorszámcedulájukkal szerdán és csütörtökön a toloncházban feltétlenül jelentkezzenek, mert csak abban az esetben folyósíthatom részükre az államsegélyt. Nagyvárad, 1916. március 7. Juricskay Barna adóügyi tanácsos a hadsegélyező hivatal vezetője.

* Érdőszegezen tanult magyar kir. vincellér, aki bizonyítvánnyal rendelkezik, vállal kisebb szállóbiróknál szállómunkát. Címe: Szaniszló utca 52 szám alatt.

* A Polgári takaré- és segélyszövetkezet 18. övtársulatának törzsbe-tétei a reá eső osztalékkal együtt f. hó 14-től kezdődőleg kifizettetnek.

* Gyurjad Gyurka. Piszkálód ki. Ellőték a jobbkaromat. Ott ahol a Dnyeszter vize zug. Csukasziurke ember. Haborus mozifelvevő Rendkívül érdekes lemez újdonságok Rákóczi ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedűk, gramofonok, harkülönlegességek. Gramafonok, hangszerek olcsó szakkerü javítása.

* A Biharmegyei takarékpénztár közli, hogy bekebelezés vagy más jó fedezet mellett normális kölcsönöket készséggel folyósít.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Keddén: Csepürágók.
Szerdán: Csepürágók.
Csütörtökön: A nap lovagja (Bemutató előadás.)

Péntek: A nap lovagja.
Szombaton délután: A esászárné
Szombaton este: A nap lovagja.
Vasárnap délután: Varázskeringő.
Vasárnap este: Karikagyűrű. (Bemutató előadás.)

Csepürágók. Régi, kedves dallamok esendültek fel újra a Szigligeti-színházban: a Csepürágókat hallottuk újra, azt a kedves zenéjü operettet, mely a magyar szinpadon csak Nagyváradon aratott sikert. Másutt talán a mese tulságos naivsága miatt nem

vették észre a zene szépségeit. nálunk a Csepürágók bájos eredeti, lágy melódiai ma is azzal az üdösséggel hatnak mint a sok, sok év előtti bemutató előadás. Helyes dolog volt ezt a kedves zenéjü operettet felfrissíteni s kár volna átadni a bence rajló értékeket a feledésnek. — Az első előadás szereplői közül már csak az egy T. Pogány Janka van Nagyváradon, ő sem akkori szerepét játszotta most, de sikere a régi. A régi sikert varázssolták vissza az új szereplők is legnagyobbbésztt; elsősorban Zsigmond Annát kell kiemelnünk, a ki-nek bájos Suzanneját méltóan tapsolták. Igen jóízű volt Bihari Pingoniujs, Komáromi Gizi, Sik Rezső, Békafi, Leóway, Farkas, Bánházi Teréz alakításai is tetszettek. Dózsa, Somogyi szintelenek. Kár volt, hogy egyesek néhol fölöslegesen is erőszakolták hol a komikumot, hol a drámai pózt. A kik a régi előadást is látták, most is emlegették az akkori szereplők közül Bog-nárt, Furedit, Krasznai pompás báróját, Bankó Jolánt, Désit, Pintért stb. s bár az összehasonlítás néhány szereplő a régiek javára ütött ki, a mostáni szereposztás mellett is kedves estét szerez a közönségnek a Csepürágók. —r.

A szerkesztésért felelősök: Dr. PAPP KÁROLY.

Egy jó karban levő

6-os cseplőgép

teljes felszereléssel jutányos áron eladó. Értekezhetni Jankay Mihálynál Béke-utca 8. szám.

Kiadó május 1-re

Lukács György-utca 8. sz. házban három szobás modern utcai lakás mellék helyiségekkel, hivatalnak is alkalmas.

Földbirtokra első-helyre leendő bekebelezés és előnyös feltételek mellett 65 és 50 éves törlesztés továbbá 10 éves egyszerű jelzalog kölcsönt folyósítunk.

Nagyvárad 1916 márc. 4.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

Nagyvárad zárszámadása 1914-ről.

Most becsátotta közre Nagyvárad városa az 1914. évről szóló zárszámadását. A háboru a városi számvétség személyzetét is nagyon megapasztotta s ez az oka, hogy ennyire elkesve kerül a törvényhozás elé az 1914. évi zárszámadás, amikor már tudjuk, hogy az 1915. év milliós deficitel végződött.

Az 1914. évben a város rendes bevétele 2,691,173 K volt, 408,103 K-val kevesebb, mint az előirányzott összeg; az átmeneti bevételeknél azonban 1,161,191 K folyt be, vagyis az előirányzatnál 843,227 K-val több; a rendkívüli bevételek 219,635 K, vagyis 22,639 K-val kevesebb, mint az előirányzat; a városi pótdóra befizettek 611,982 K-át, vagyis 192,437 K-val kevesebbet, mint az előirányzat; az előirányzatot kívüli bevételeknél 2,497,173 K-val több folyt be, mint elő volt irányozva. A városi házipénztár összes bevétele 7,181,156 K s így 2,717,220 K-val multa felül a bevétel a költségelőirányzatot.

A kiadásoknál szintén nagy eltérések vannak az előirányzattal szemben. A rendes kiadások összege 3,645,149 K, vagyis 475,891 K-val kevesebb, mint az előirányzat; — az átmeneti kiadások és rendkívüli kiadásoknál azonban több mint egy millió a több kiadás, míg az előirányzatot kívüli kiadások összege 2,181,048 K, a kiadások főösszege 7,137,443 K, míg a bevételek főösszege 7,181,156 K, s így a pénzmaradvány 43,713 K.

A város 1914 évi vagyonmérlege szerint a vagyon szaporodása az 1914. évben, az előző évhez viszonyítva 72,805 K. Az 1914 végén az összes eszelekvő vagyon 65,068,524 K, az összes szenvedő vagyon 39,879,156 K, a tiszta vagyon 25,189,369 korona.

A város kölesön tartozása, a mely a szenvedő vagyonban már befoglaltatik: 26,006,012 K.

A zárszámadást a közeli napokban tárgyalja a pénzügyi szakkbizottság.

HIREK

* **Kratochwill ezredes Lipót-rendje** Ófelsége az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért **Kratochwill** Károly ezredesnek, a 4. honvédszolgálat parancsnokának a Lipót-rend lovagkeresztjét adományozta a hadiékítménnyel.

Fiaik parancsnokoló ezredesét tünteti ki ezuttal a legfelsőbb hadur elismerése. A háboru kitérése óta a négyes honvédek úgy az orosz, mint az orosz haretéren a katonai erénynek, kitartásnak, bátorságnak olyan példáját mutatták, amely a négyes magyar hős honvédek hírével elvitte a világ minden részébe s Magyarországot jó hírével mindenütt öregbítette. E sikerek elérésében része van azoknak az igazi katonai erényeknek, amelyek Kratochwill ezredes méltán szeretetté s kiváló parancsnokká tették, akihez nemcsak ragaszkodnak a négyes honvéd, hanem engedelmeskedik, parancsára küzd, észszel, okossággal, testi bátorsággal, mert bizik benne. A honvédek bizalmát a királyi kegy és elismerés fedi, érezzük és tudjuk, hogy fiaink, apáink, testvéreink élete és biztonsága jó kezében van a kitűnő katonák kezében s vezérlete alatt egy cseppel több vér se ömlik ott ki, mint ami szükséges a győzelemhez.

* **A Katholikus Kör vetítőestélye.** Nagy érdeklődésre tarthat számot a Katholikus Kör mai vetítőestélye. Az elmúlt 1915. év győzelmes hadjáratainak ragyogó jelenetei fognak megelevenedni a közörség előtt a szebbnél szebb vetített képkeper, a melyekhez dr. Krüger Aladár fog előadást tartani „A diadalok éve: 1915.” címmel. Az előadás ma, kedden a Kath. Kör Szent László termében fog megtartatni és délután fél hatkor kezdődik.

* **Katonai kitüntetések.** Rajnoge Ambrus Örnagynak és Steiner Edgar hadnagynak a király legfelső dicséret elismerését fejezte ki vitéz magatartásukért az ellenséggel szemben.

* **Szerbiában megnyílt a magán postaforgalom.** Budapesti tudósítónk táviratozza nekünk: Belgrádi jelentés szerint Szerbiában a magán postaforgalom ma megnyílt. A posta nyelve német, magyar és horvát. A portó ugyanannyi, mint a Monarchiában.

* **Aki ajtót nyitott a tehetségnek.** Vajnovszky Vilma szombati sikere igaz örömet szerzett azoknak, köztük a Tiszántúli színireferensének, akik a tehetséges színésznő jövőjében idejekorán biztat. A meleg tapsokból azonban részt kell adnunk annak, akit az utóbbi időben erős támogatások érték mindenfelől, elfogultsággal, klikkuralommal és közömbösséggel vádoltak. Az a kiváló előkészítőség, a melylyel Erdélyi Miklós színiigazgató ennek a színésztalentságnak megnyitotta a színház nagyon nehezen nyíló ajtaját, amelynek küszöbére a Rétről hejh, be nehezen lehet jutni, az az éles tekintet, amelylyel Erdélyi felismerte a Vajnovszky Vilmban lappangó képességeket megérdemli, hogy ráteremtéséért, arra valósságát, feladatainak és kötelességének a jövővel szemben tudatát megállapítsuk. Erdélyi most nem először engedte a színház színpadára az érvényesülni kívánó tehetséget, nincs okunk tehát arra, hogy elhallgassuk mezenyire tudja kulturkötelességét ebben az irányban. A fellépésben különben ludas volt, mert az ősi sorozáson megismerkedve az apával, így szól hozzá:

— A leánya Vajnovszky Vilma? Tehetség, színpadra való.

Itt említjük meg még, hogy Vajnovszky Vilma első nyilvános fellépése pár év előtt a Kath. Népszövetség egyik ünnepélyén történt. Ott tört fel először hangjával s a népszövetségi ünnepélyek lelkes közönsége adta az első buzdítást egy fiatal leánynak, hogy hivatását megtalálja és művésznő legyen.

* **A Bolgár Vörös-Kereszt.** A Vörös-Kereszt Támogatására Alakult Országos Bizottság elnöksége nevében, Hegedűs Lóránd alelnök, tegnapi napon egy átíratot intézett Rimler Károly polgármesterhez, amelyben hálásan megköszöni a Bolgár Vörös-Kereszt Egylet részére kifejtett buzgólkodását. Ezenkívül, egyidejűleg, a Bolgár Vörös-Kereszt Egylet javára rendezett hagyverseny főrendezőinek. Hegedűs Lóránd alelnök a következő levelet küldte:

Vettük mult hó 23-án kelet b. levelüket, valamint a hozzácsatolt cizsámolást és a külön pézses levélben küldött 2188 korona 41 fillért. Engedjék meg az urak, hogy ismételtlen megragadjam ezen alkalmat is, hogy emberbaráti ügyünk iránti nemcsak buzgóságukért, az Országos Bizottság nevében legmelegebb, legbátrabb köszönetet fejezzem ki. A felajánlásoknak és adakozóknak b. kívánságuk szerint külön elismerő levelet fogunk küldeni.

* **Hoványi Lajos előléptetése.** Köröstarjási Hoványi Lajos 7 ik tábori tá. zézredbeli zászlóst, dr. Hoványi Gyula jogtanár fiát a király hadnagygyá léptette elő. Hoványi Lajos előbb az orosz haretéren teljesített szolgálatot, majd az orosz frontra vezényelték, ahol most hadnagygyá előléptetés érte.

* **Személyes védekezési jogot a tisztviselőknek.** Dr. Péchy Károly bihari körorvos tegnap egy igen fontos jelentőségű beadványt nyújtott be Biharvármegye törvényhatóságához. Ha nem adott eszeiből kifolyólag született volna a beadvány és talán nem a mai időben nyújtotta volna azt be Péchy Károly, akkor sokkal nagyobb kilátásai lehettek volna annak sikerére. Így azonban valószínű, hogy nem éri el a kitűzött célt. Péchy Károly ugyanis azt az indítványt tette a márciusi közgyűléshez, hogy a vármegyei tisztviselők fegyelmi ügyének elintézésére vonatkozó eljárás megváltoztatása iránt irjon fel a törvényhatóság a kormányhoz. A fehratban pedig kérje a vármegye a kormányt, hogy törvényhozásilag rendezzék a tisztviselők ellen indított fegyelmi vizsgálatok ügyét. A mai rendszer ugyanis elavult s egyáltalán nem megfelelő. Ma a tisztviselőnek nem áll módjában a fegyelmi eljárás során a személyes védekezés. Ma a vizsgálatot teljesítő tisztviselő jegyzőkönyveket vesz fel s azok alapján hozza meg az ítéletet, anélkül, hogy a vádlott tisztviselő személyesen, vagy védőügyvéd útján védekezhetne az ellene felhozott vádak ellen. Péchy Károly azt éri, hogy hozzon a törvényhozótestület törvényt, amelyben a tisztviselő személyes védekezése biztosítottatik. A tisztviselőnek módjában legyen védőügyvéddel képviseltetni magát, sőt, ha ennek szükségére látszik fennforgóni, akkor a tisztviselő részére védőügyvéd rendeltesse ki. Az indítványban kéri Péchy, hogy ne egyszerű miniszteri rendelettel segítsenek a hiányn, mert az csak a mai rossz rendszer tökéletlen toldosítását jelentené. Legcélravezetőbbnek tartja, ha a képviselőház a tisztviselők pragmaticájával egyidejűleg kezeli el a törvényt. A beadványt a márciusi közgyűlésen kéri tárgyalni Péchy. Hogy az agynek országos érdekét kiemelésre indítványozza, a hozandó határozatot az összes vármegyei törvényhatóságoknak is küldjék meg. Végül még megjegyzi Péchy Károly, hogy indítványát egyidejűleg megküldte gróf Tisza István miniszterelnöknek is, hogy a kormány is tegye a kellő lépéseket. Az indítványt a márciusi közgyűlésen fogják tárgyalni.

* **A Beleznay síremlékre.** Görög Pál debreceni honvédbadaagy, — ki, mint annak idején jelezte, a háboru kitörésekor kék reverendáját csakaszürke katonaruhával cserélte fel, — 10 koronát küldött szerkesztőségünkhöz Beleznay Antal síremlékére.

* **A lótenyésztés fellendítése Bihar megyében.** A lótenyésztés érdekében megindított akció kezd nagy teret hódítani a vármegyében. Tegnep ebben az ügyben a megyeházán ismét értekezlet volt ifj. gróf Tisza István elnökelete alatt. Az értekezleten a vidéki bizottságok munkakörét állapították meg.

* **A könyveimű vádemelések ellen.** A Tiszántúli s az ügyvédi kamara választmánya megemlékezett azokról a nagyszámú bünaperekről, amelyek felmentéssel végződtek a vád tartalmassága folytán. Mint értesülünk, Thury Endre dr. királyi ügyész rendeletben utasította a vád összes szerveit, hogy a vádemeléseknél alaposan bírálják el az okokat s a bizonyítékokat és csak az esetben emeljenek vádat, ha az valószínűnek látszik.

Stojanovits képviselő öngyilkossága. Budapestről jelentik: Stojanovits Iván báró képviselő agyonlőtte magát. Ideggyógykezelés keretében halálba. Stojanovits a temetői kerületet képviselte.

A Tenkei Takarékpénztár március 26-án tartja évi közgyűlését. Az egész tenkei járás közgazdasági viszonyaira egész tenkei pénzügyi helyzetét az elmúlt évben igen oly fontos eredményt ért el a méltó arra a bizalomra, amelyet élvez. A szolid alapon, nagy buzgalommal és körültekintéssel vezetett intézkedések, a háború dacára is szép fejlődésről számoltak ezúttal is.

Temetés. Nagy részét mellett ment végbe vasárnap délután néhai Szalay László temetése. Az elhunyt fiatal úrnő temetésén nagy számmal jelentek meg a tisztelők és a család barátai, valamint a barátok. A gyászszertartást Imrik S. Zoltán főkaplan vezette, a mely után a szoborok között a négyes fogatú díszkocsira és az imponáló gyászmenet az olasz temetőbe vonult, ahol a családi sírhelyen helyezték örök nyugalomra az elhunytat. A díszes temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradi temetői vállalkozásának rendezte a legnagyobb pontossággal.

Gyufaszora. A gyufa ára úgy emelkedik, hogy azt szó nélkül nem lehet tűzni. A nagykereskedő esomagnak 2 korona 55 filléért kapja, nem előztek meg 20 filléres haszonnal, hanem 45 fillért vesznek be. Tehát 500 esomagnál 45 koronát keresnek. Ez már uzsora. Ideje, hogy a kormány gyufafaktort állítson fel s megfizesse a háború zsebrakókat.

Halálozás. Szűcs Józsefné szül. Kun Zsuzsanna március hó 6-án hajnali 4 órakor elhunyt. Temetése a ref. egyház szertartása szerint f. hó 8-án d. u. 3 órakor lesz a Vitéz-utca 48. sz. gyászszertartó helyén.

Az utolsó megfagyott. Fekete-tón február utolsó napjaiban megfagyott Szerbán Illésné 40 éves asszony.

A Sárret jótékony egyesületei egymás után tartották évi beszámolóikat. A Vörös-Kereszt Egylet, a Tüdővész ellen védekező Egylet, a Lábadozók Háza, a Helyi segélyező bizottság élénk tevékenységéről tanuskodó jelentéseket bocsátottak közgyűléseik elé. Miskolczy Pál dr., Fényes Ákos, Grósz Ignác t. főorvos, Jezerniczky Dénes főszolgabíró, Trajanovits Antal gyógyszerész, Habókay Baláné, Fényes Ákosné, öz. Vass Jenőné, Redebenberger Fülöp dr., Gulyás Balintó és Barta Elekne buzgó és szelíd fáradozása minden egyesületnek meghozta a kívánt sikert.

Kisiklott az iparvasút. Biharadon a bauxit-telepen az iparvasút kisiklott a benne ülők közül 7 megsérült, 3 súlyosan, egy meghalt. A magyarországi járási bíróság elrendelte a szemlét.

A Léderer és Kálmán szeszgyár közgyűlése. A Léderer gyár részvénytársaság folyó hó 4-én délután tartotta meg Reismann Mór kir. tanácsos elnöklété alatt rendezett évi közgyűlését. A közgyűlés az igazgatóságnak a nyereség felosztása tekintetében előterjesztett javaslatát egyhangúlag elfogadta és az évi osztalékot részvényenként 40 koronában állapította meg. Közintésként elismerte a közgyűlés Róz Simon és Kálmán Ernő vezérigazgatók működését és az elért fényes eredményért nekik jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. A szálványok a gyártelep pénztárából a mai naptól kezdve beválthatók.

Svárdström dalestély. A Svárdström dalestély a legnagyobb erkölcsi és anyagi sikerrel járt. A jótékony célra tisztán 610 kor. 15 fill. jutott. Felülfizettek: Grósz Zsigmond 10. özv. Bögösné 20, dr. Vass Bertalan 10, Rindler Károly 2, Szentlélek Kálmán 2, Szomazsenka Ernő 4, Reidner Károly 10, Rozemberg Izsó 4, N. N. 2 korona. A nemesszívű adakozóknak ez uton mond köszönetet a Gyermekbarát és Feminista Egyesület.

Egy szegény család felszólítására. A napokban felhívtuk az emberek figyelmét egy szegény asszonyra, akinek férje hadbavonult, az asszony pedig apró gyermekei miatt családját fentartására nem tud keresni. A szegény asszony részére Oszkar néven 6 korona érkezett hozzá, amely összeg lapunk kiadóbizottságánál vehető.

Halálozás. Öz. szigeti Tar Károlyné szül. Pálalaky Juliánna folyó hó 5-én déli 12 órakor életének 85 ik évében rövid szenvedés után jobbra szenderült. A megboldogult földi maradványai 7-én délelőtt 10 órakor fogtak ref. szertartás szerint Körös-utca 12. számú háztól az olasz temetőben levő családi sírhelyre nyugalomra tételre.

Államsegélyesek figyelmébe. Felhívom azokat az államsegélyre jelentkezőket, akik a toloncházban (Uri utca 42.) február hó 7-ike után 7674 sorszámtól 7693. sorszámgig jelentkezték, hogy sorszámcédulájukkal szerdán és csütörtökön a toloncházban feltétlenül jelentkezzenek, mert csak abban az esetben folyósíthatom részükre az államsegélyt. Nagyvárad, 1916. március 7. Juricskay Barna adóügyi tanácsos a hadsegélyező hivatal vezetője.

Érdi ósereg tanult magyar kir. vancsár, aki bizonyítvánnyal rendelkezik, vállal kisebb szőlőbirtokosnál szőlőmunkát. Címe: Szaniszló utca 52. szám alatti.

A Polgári takarékpénztár és segélyszövetkezet 18. évi árszámvetésének törzsbetétét a rész eső osztalékkal együtt f. hó 14-től kezdődőleg kifizettetik.

Gyurjad Gyurka. Piszkáld ki. Ellőtök a jobbkaromat. Ott ahol a Dayes-ter vízre zug. Csukaszürke ember. Háborús moztifelvadó Rendkívül érdekes lemez újdonságok Rákóczi ut. 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedűk, gramafonok, harkulónalegességök. Gramafonok, hangszerek olcsó szakkerü javítása.

A Biharmegyei takarékpénztár közli, hogy bekebelezés vagy más jó fedezet mellett normális kölcsönöket készséggel folyósít.

SZÍNHÁZ

Reti műsor.

Kedden: Csepürágók.
Szerdán: Csepürágók.
Csütörtökön: A nap lovagja (Bemutató előadás.)
Péntek: A nap lovagja.
Szombaton délután: A esászárné
Szombaton este: A nap lovagja.
Vasárnap délután: Varázskeringő.
Vasárnap este: Karikagyűrű. (Bemutató előadás.)

Csepürágók. Régi, kedves dallamok esendültek fel újra a Szigligeti-színházban: a Csepürágókat hallottuk újra, azt a kedves zenéjű operettet, mely a magyar színpadon csak Nagyváradon aratott sikert. Másutt talán a mese tulságos naivsága miatt nem

vették észre a zene szépségeit. nálunk a Csepürágók bájos eredeti, lágy melódiai ma is azzal az üdösséggel hatnak mint a sok, sok év előtti bemutatott előadások. Helyes dolog volt ezt a kedves zenéjű operettet felvissíteni s kár volna átadni a benne rejlő értékeket a feledésnek. — Az első előadás szereplői közül már csak az egy T. Pogány Janka van Nagyváradon, ő sem akkori szerepét játszotta most, de sikere a régi. A régi sikert varázsolták vissza az új szereplők is legnagyobbbrósz: elsősorban Zsigmond Annát kell kiemelnünk, a ki nek bájos Suzanneját méltóan tapsolták. Igen józú volt Bihari Pingoniuje, Komáromi Gizi, Sik Rezső, Békefi, Leówey, Farkas, Bánbázi Teréz alakításai is tetszettek. Dózsa, Somogyi szintelenek. Kár volt, hogy egyesek néhol fölöslegesen is erőszakolták hol a komikumot, hol a drámai pózt. A kik a régi előadást is látták, most is emlégettek az akkori szereplők közül Bognárt, Füredit, Krasznai pompás báróját, Bankó Jolánt, Désit, Pintért stb. s bár az összehasonlítás néhány szereplőnél a régiek javára ütött ki, a mostani szereposztás mellett is kedves estét szerez a közönségnek a Csepürágók. —r.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
DR. PAPP KÁROLY.

Egy jó karban levő

6-os cseplőgépek

teljes felszereléssel jutányos áron eladó. Értekezhetni Jankay Mihálynál Béke-utca 8. szám.

Kiadó május 1-re

Lukács György-utca 8. sz. házban három szobás modern utcai lakás mellék helyiségekkel, hivatalnak is alkalmas.

Földbirtokra első helyre leendő bekebelezés és előnyös feltételek mellett 65 és 50 éves törlesztés továbbá 10 éves egyszerű jelzálog kölcsönt folyósítunk.

Nagyvárad 1916 márc. 4.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

Meghívó.

A Tenkei Takarékpénztár Részvénytársaság

23. évi rendes közgyűlését

1916. évi március hó 26-án délelőtt 11 órakor fogja a pénzüntézet helyiségében megtartani, melyre a t. részvényesek tisztelettel meghívotnak. *)

Az igazgatóság.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság jelentése, a forgalmi kimutatás és a mérleg előterjesztésével.
2. A felügyelő bizottság jelentése
3. A nyereség felosztása és az osztalékfizetés idejének meghatározása.

*) Minden részvényes, ki megillető jogait a közgyűlésen gyakorolni kívánja, köteles az alapszabályok 11. § a értelmében részvényeit összesen még le nem járt szolvánszámmal együtt a gyűlés megnyitása előtt bemutatni.

A Tenkei Takarékpénztár Részvénytársaság zárszámadása az 1915. évről.

TARTOZIK			Mérleg-számla 1915 december 31-én			KÖVETEL		
V a g y o n	ÖSSZEG		T e h e r	ÖSSZEG				
	K	f		K	f			
Készpénz	44540	58	Részvénytőke (1250 drb 400 K n. é. részvény . . . . .)	500000				
Váltók	1889005	28	Tartaléktőke	220000				
Jelzálogkölcsonők	60916	—	Betétek	1152598	28			
Kötvénykölcsonők	73973	—	Visszleszámitolt váltók	538975	—			
Ingatlan (intézeti ház értéke 100.000 korona)	127000	—	Folyószámla	59584	33			
Felszerelvény	2400	—	Fel nem vett osztalék	618	—			
Adósok	37766	45	Befizetetlen betétkamatadó	2619	80			
Előrefizetett visszleszámitolási kamat	3647	—	Átmeneti kamatok	11952	90			
Értékpapírok :			Nyereségáthozat 1914. évről 1.790'04					
58.000 K n. é. 4%-os magyar koronajáradék			Ez évi nyereség	40.331'96	42122			
24.000 K n. é. 4 1/2%-os magy. áll. törl. jár.								
20.000 K n. é. 5 1/2%-os hadikölcsön kötvény								
120.000 K n. é. 6-os hadikölcsön kötvény . .								
20 drb Osztrák-Magyar Bank részvény . . .	289222	—						
10 drb Magyar Általános Hitelbank részvény								
7 drb Egy. Bpesti Föv. Takarékp. részvény								
5 drb Nagyváradi Takarékpénztári részvény								
10 drb Magy. Jelz. Hitelbank Conv. sorsjegy								
	2528470	31		2528470	31			

TARTOZIK			Veszteség-nyereségszámla 1915. december hó 31-én.			KÖVETEL		
Veszteség	ÖSSZEG		Nyereség	ÖSSZEG				
	K	f		K	f			
Kamatok: betétek, visszleszámitolt váltók és folyószámlák után . .	110806	58	Nyereségáthozat 1914. évről . . .	1790	04			
Adók	23726	43	Kamatok: váltók, jelzálog- és kötvénykölcsonők után	185703	85			
Üzleti költség	6547	39	Értékpapírjövedelem	10007	60			
Napidíjak	2028	—	Ingatlanjövedelem	6190	—			
Tisztí fizetések	11178	40	Részvényátírási és kiállítási díjak .	44	—			
Leírások	7326	69						
Nyereségáthozat 1914. évről 1.790'04								
Ez évi nyereség	40.311'96	42122						
	203735	49		203735	49			

Tenke, 1915. évi december hó 31-én.

Halmágyi Géza
főkönyvelő.

IGAZGATÓSÁG:

FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Somogyi Géza
elnök.

Dr. Sebess Lajos
elnök.

Adler Samu

Kováts Pál

Somogyi Lajos

Kassay Béla

Kiss Ernő

Engländer Sándor

Marosi Antal

Szabó Sándor

pénztárnok.

Hofbauer Pál

Orbán János

Szentiványi Károly

vezérigazgató.